

Становище

на дисертационен труд на тема „Педагогическа консултативна подкрепа за родители на деца с хронични заболявания”

на Елена Иванова Буюклиева

за присъждане на образователната и научна степен „доктор.

професионално направление 1.2. Педагогика.

с научен ръководител проф. д-р Марияна Стефанова

от проф. д-р Тиха Делчева

Елена Буюклиева представя научен труд, който е иновативен по своя характер по отношение на: избора на дисертационната тема, поставяне акцент на нов аспект на проучвания проблем-социално – педагогическия; крайния дисертационен продукт – модел за специализирана педагогическа консултативна подкрепа на родителите на деца с хронични заболявания .

Още в увода авторът убедително обосновава актуалността на изследвания проблем, подчертавайки от една страна, относителният дял на хроничните заболявания от тежестта на заболяванията в Европа, а от друга и нарастващата тенденция към увеличаване броят на децата с такъв вид заболявания в целия свят и съответно увеличаващият се брой на родители на такива деца. Трудът е опит да се отговори на обществената потребност от проучване на този проблем в теоретичен и практически аспект, да се привлече вниманието у нас от необходимостта за разрушаване на стереотипите на отношение към него и да се намерят нужните решения не само на ниво държавни институции, но и на ниво общество като цяло..

Това, което впечатлява е освен актуалността и значимостта на изследователската проблематика, научната ориентираност и професионално- творческата връзка с педагогическата реалност, което проличава от:

- обосноваването на интегративния, мултидисциплинарен характер на дисертационното изследване чрез различните му проекции във всички сфери – социално- нравствени, политически , икономически , образователни;
- поставения нов акцент- социално- педагогическия аспект на социално- здравното явление „деца с хронични заболявания“, в контекста на нагласите, тенденциите, отношението и действията освен на техните родители и на родители на деца без хронични заболявания, и на учители , връстници, обществени групи и др. като социално обкръжение на тези деца;
- извеждане и подчертаване на ресурс, който още не е изследван и използван, а същевременно е ефективен - специализираната педагогическа консултативна подкрепа на родителите на деца с хронични заболявания;
- подчертаването на полезността на ефективната подкрепа както за родителите, така и за самите деца, за техните връстници, за педагозите, работещи с групи и класове, в които има дори едно дете с хронично заболяване..

Теоретичната интерпретация на основните проблеми в представения материал е израз на добрата научна ориентираност на автора по изследваната област в контекста на съвременните измерения, идеи, добри практики и тенденции в сферата на разглежданата проблематика в България и в чужбина. Във връзка с целта на изследването в теоретичната част , акцент е поставен на три аспекта:

- съвременното семейство и неговите особености при дете с хронично заболяване ;
- хроничните заболявания като социално- здравно явление;
- педагогическата консултативна подкрепа на семейството/ родителите с деца с хронични заболявания..

Като цяло, настоящото дисертационно изследване в неговата първа част се доказва, освен като научно-теоретично актуално, още и като перспективно в научно-теоретичен и научно-приложен план.

Научната ориентираност на автора в съвременните теоретични идеи и проблеми на реалността, позволява изграждане на концептуално-целевата част на труда, която се отличава с:

- коректно формулирани и обосновани цел, задачи и хипотези, обект и предмет на изследването, изведените изследователски критерии и показатели;

- адекватно подбрани, обосновани и представени, съобразно целта и задачите на проучването изследователски методи и инструментариум-научнопедагогическото моделиране, анкети, структурирано интервю, метод на експертните оценки, контент-анализ, процедури за статистическа обработка и статистически анализ на данни,което е гаранция за обективност и надеждност на резултатите;

- аргументирано обосноваване на избора на контингента на проучването –обхвата и разнообразието на участниците в него- родители на деца с и без хронични заболявания, учители и деца с различна възраст с хронични заболявания;

- убедителна обосновка и представяне на емпирични данни, анализирани по всеки от изведените критерии и показатели в контекста на определените 19 индикатора в количествен и качествен аспект, на базата на проверка на хипотезата, извършена с помощта на статистически метод за обработка на резултатите от изследването, богато визуализиране чрез таблици и диаграми и приложения;

- стремежа за използване на синтезирано, но научно и ясно поднасяне на информацията чрез точен понятиен апарат, проблематичен анализ, на научен стил и точен език.

Основните приноси на дисертационния труд могат да се обобщат в два основни аспекта- научно -теоретичен и практико-приложен.

В научно-теоретичен план те се изразяват в:

1. Научно -теоретичната интерпретация от нова гледна точка - социално – педагогическа и от позициите на хуманно- личностно ориентирания подход на:

- болестта като самоуправляемо ,адаптирано динамично състояние на човек за пълноценно и цялостно специфично благополучие,т.е,като път към специфично здраве;

- хроничните заболявания и конкретно при децата като социални феномени, което води до тяхното преосмисляне като социално явление през призмата за преустройство на начина на живот, подобряване на неговото качество както на детето,така и на неговите близки и близкото му обкръжение – детска градина, училището;, обществени групи и др

2Теоретичната интерпретация на парадигмата подкрепа и педагогическа подкрепа като сравнително нова област , с подчертаване на :

- нейния морално- етичен, емпатийно – когнитивен и личностно- поведенчески характер

- нейната интегративност, многофакторност и проективна функция, разграничавайки я от парадигмата „помощ“през призмата на ново социално измерение свързано с преосмисляне и преориентиране към стил на отношение и възпитание на детето с хронично заболяване за нов специфичен начин на живот,за специфично личностно благополучие;

- нейното операционализиране във вид на конкретни кратки, ясни и взаимнопроизтичащи правила и стъпки;

3. Разработената иновативна изследователска методология, която има широк параметър за приложение и при други емпирични изследвания с подобна насоченост.

Научно – приложни приноси.

1. Моделиране на рационална, верифицирана и практически приложима и полезна, педагогическа консултативна подкрепа за родители на деца с хронични заболявания за

установяване на взаимно свързан двупосочен процес между семейството и цялостната среда чрез:

- разработена структура с нейните взаимно съответни функционални компоненти на двата субекта на подкрепата – адресант и адресат;
- изведените подходящи дългосрочни и устойчиви консултативни стратегии и процедури за социално-педагогическа подкрепа на родителите за стимулиране развитието на проективно поведение за справяне на предизвикателствата пред тях.

2. Определяне на:

- обобщен профил и профилни варианти на родителски стил на живот и възпитание в семейството на дете с хронично заболяване- ориентири за разпознаване и определяне на конструктивния потенциал за продуктивното развитие на родителско поведение по отношение на подкрепата към детето и към себе си;
- типов профил на социалната среда (близки, детска градина, училище и др.) в отношението както към хроничното заболяване, така и към децата с хронични заболявания и към техните родители.

3. Новоформиран комплекс от инструменти за изследване на отношението, нагласите и стила на родители, учители към децата с хронични заболявания, както и на самите деца с такива заболявания.

4. Полезни за практиката са изводите и препоръките в дисертационното изследване свързани със:

- специализирано обучение и квалифициране на учителите, на родителите на деца с и без хронични заболявания за постепенно преодоляване на информационната им недостатъчност и техните стереотипи на отношение и поведение към тези деца ;
- въвеждане на тематична учебна дисциплина в подготовката на студенти за педагогически професии, ориентирана към спецификата на работа с деца с хронични заболявания и прилежащата социална среда.

По дисертационния труд Елена Буюклиева е отпечатала 3 самостоятелни публикации, които отразяват различни страни от изследвания проблем .

Справката за приносите е направена коректно, обхваща техния периметър и съдържание в научно- теоретичен и научно – приложен аспект, независимо, че авторът не ги е диференцирал.

Авторефератът е разработен съгласно изискванията и отразява основните акценти, цялостното съдържание и приноси на труда.

В заключение: подчертаните по – горе постижения ми дават основание да се подчертае, че това е актуално, иновативно и перспективно научно изследване със своите постижения с приносен характер за теорията и социално –педагогическата практика.

Като имам предвид посочените конкретни достойнства на труда и възможности на кандидата, препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за Елена Иванова Буюклиева за присъждане на ОНС „доктор“ в Област на висшето образование 1. Педагогически науки, Професионално направление, 1.2 Педагогика.

Рецензент:
(проф. д-р Тиха Делчева)

25. 03 2018 г.